

CZU: 94

Ispita istoriei

Lidia PĂDUREAC,

doctor, lector superior univ., Catedra Disciplini Socioumanistice, Facultatea Drept

Polemicile timpului, referitoare la aprecierea evenimentelor din trecut, sfidează înțelegerea conceptuală a noțiunii de Istorie ca valoare a științei. Mulți istorici s-au simțit obligați să riposteze neadevărului și absurdității

Nicolae Enciu, cunoscut cercetător, dotat cu simț al observației care nu conține să înregistreze și să numească adevărul, doctor habilitat, conferențiar universitar, Laureat al Premiilor Academiei de Științe a Republicii Moldova, autor a unui număr impunător de studii, articole, manuale, sinteze, a răspuns provocării prin cea mai eficientă și convingătoare acțiune care de-

nunță orice iluzii – editarea manualului de **Istorie universală contemporană*** pentru clasa a XII-a. E un caz unic în Republica Moldova când același autor semnează setul complet de manuale la istoria contemporană pentru clasa a XII-a (manualul **Istoria românilor epoca contemporană** a fost editat în 2001, Editura *Civitas*) în conformitate cu curriculumul liceal de istorie în vigoare.

Triada cuvintelor: trecut, prezent, viitor continuă să păstreze legătura de interdependență (prin trecut înțelegi prezentul și poți relativ prognoza viitorul) impulsionează dorința de a cunoaște istoria. Cronologic, sîntem în nemijlocită vecinătate a sec XX, secol în care s-a întesit extraordinar ritmul

vieții, fiecare segment fiind suprasaturat de evenimente, dar și veac în care omenirea s-a dezvoltat sub semnul con-tradictoriului.

Nicolae Enciu sistematizează informația ce se referă la sec. XX pentru a oferi elevilor de liceu un instrument eficient de formare intelectuală.

Compozițional, **Istoria universală contemporană** este structurată în zece capitole conform celor X subiecte propuse în curriculum liceal de istorie pentru cl. XII-a.

Pentru redarea tabloului complex al sec XX, autorul prezintă 16 studii de caz și 8 lecții de sinteză, astfel, particularismul unor situații sau evenimente vine să consolideze trăsăturile generale ale epocii. Informația expusă în fiecare temă permite cititorului să-și cultive viziunea proprie despre fenomen sau eveniment, deoarece autorul oferă numeroase date statistice, un bogat documentar, diverse surse istoriografice. Autorul refuză atitudinile partizane și exclusiviste, realitățile fiind explorate și chestionate permanent din unghiuri de vedere deosebite.

Capitolul I se referă la progresul economic și tehnico – științific al principalelor state ale lumii. Expunerea echilibrată a informației face posibilă sesizarea principalelor cauze ce au determinat geneza și dezvoltarea acestui fenomen care evoluează și în prezent.

Una din cele mai complicate teme se conține în *capitolul II – Țările democratice și regimuri totalitare*. Cu ajutorul textelor, documentelor, datelor statistice, cititorul este în stare să-și formuleze o atitudine proprie, să conceapă esența valorilor democratice, să fixeze circumstanțele, cauzele, caracteristicile regimurilor totalitare.

Capitolul III pune la dispoziția cititorului informații concludente despre viața socială și modul de viață în sec. XX. Elevul poate compara situații generale și particulare, sesizând transformările care au intervenit în ansamblul condițiilor materiale și spirituale în comparație cu epoca precedentă.

Relațiile internaționale, războaiele ca fenomene specifice secolului XX, organizațiile internaționale și rolul lor în lume sînt caracterizate în *capitolele IV-VII*. Autorul evită comentariul evenimentelor, lăsînd interpretarea materialului informativ și studiul istoriografic care urmează la discreția eventualilor cititori – în acest mod este evitată impunerea ostentativă a unui singur punct de vedere.

Discrepanța dintre dezvoltarea statelor democratice și viața complicată din colonii începe a fi anihilată prin destrămarea sistemului colonial. Acest fenomen, precum și consecințele sale, sînt concretizate în *capitolul VIII*.

Capitolele IX și X se referă la dezvoltarea științei și culturii și la problemele globale ale sec. XX-lea.

La fiecare temă, sînt oferite nu doar definițiile, ci întreg conceptul noțiunii, fapt care înlesnește aplicarea noțiunilor în contextul potrivit. Autorul subliniază caracterul științific al terminologiei, asociind semnificația noțiunilor în raport cu domeniul de referință.

Un compartiment separat îl formează lecțiile de sinteză prin care sînt propuse pentru discuție probleme controversate ale sec. XX. Nicolae Enciu prezintă o tematică ce presupune dezvoltarea gândirii critice. Bunăoară, la tema *Trei valori ale democratizării în sec. al XX-lea*, autorul numește studiul istoriografic *Democrația sec XX: succese și riscuri*, prezentînd surse care, fiind analizate, determină cititorul să nu aprecieze problema studiată unilateral, ci să poată prognoza teoretic riscurile posibile.

Autorul acordă o atenție deosebită metodelor grafice care s-au dovedit a fi dintre cele mai eficiente în studierea istoriei: scheme tematice, grafice care condensează structurat un material informațional vast. Manualul conține un impresionant volum informațional – selectarea conținuturilor esențiale, sistematizarea acestora se realizează prin scheme. În acest context, deosebit de utile

sunt schemele comparative bine elaborate de N. Enciu. În baza acestor informații grafice, cititorul își poate formula propria opinie.

Manualul *Istoria universală contemporană*, elaborat de N. Enciu, este unul autentic, cultivă înclinații spre toleranță și înțelegere reciprocă, reprimă adversitățile ilogice, menține spiritul critic pentru a demola clișee mentale, evită capcanele etichetărilor și ale generalizărilor, este axat pe repere con-

ceptuale, conținuturi, sugestii documentare, sinteze metodologice. De aceea, sîntem siguri, va contribui la cultivarea unei personalități cu viziuni complexe și atitudini proprii asupra evoluției istorice a omenirii în sec XX.

*Nicolae Enciu. *Istoria universală contemporană*, manual pentru cl. a XII-a, Ch.: Editura Civitas, 2006, 216 p.